

Toimiva vesihuolto osana maatalojen varautumista

Kotieläintilojen vesihuoltoseminaari
14.4.2026 Kokkola

Valmiuspäällikkö Tapani Rossi 13.4.2026

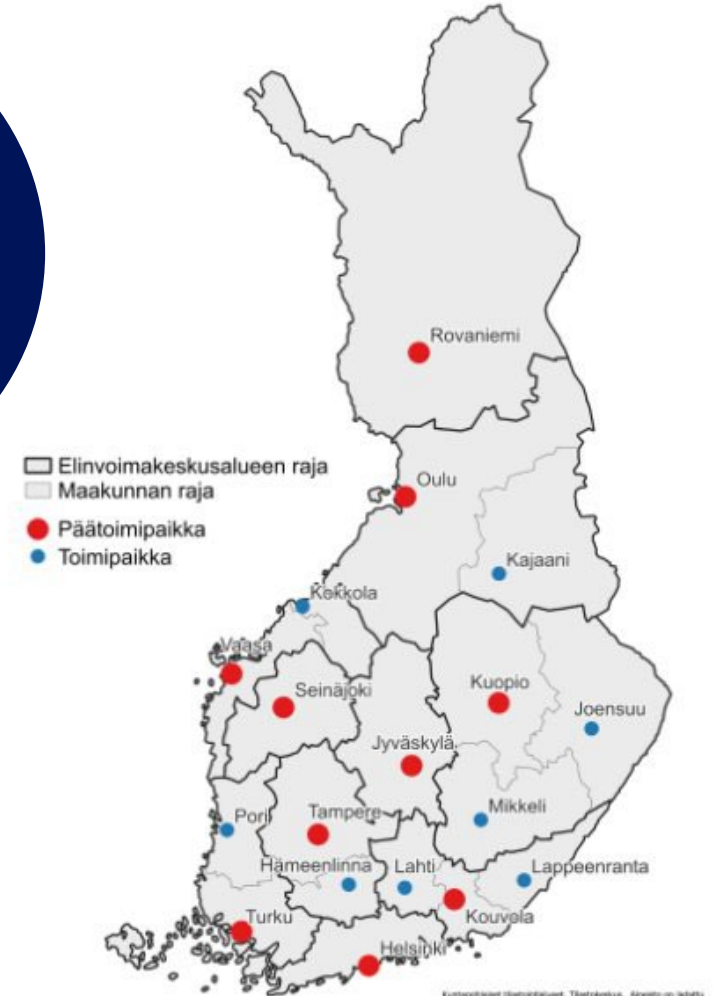
Kuva iStockPhoto/vesi.fi -sivusto

Olemme luomassa uutta aluehallintoa

Elinvoimakeskukset perustettiin 1.1.2026

- Valtion aluehallinnon uudistus perustuu Petteri Orpon hallitusohjelmaan.
- Uudistuksen tavoitteena on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmille alueille elinvoimakeskuksiin.
- Elinvoimakeskukset tukevat alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa alueiden kehittämistä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Uudistus parantaa palveluiden tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta.
- Uudistuksessa ympäristön lupa- ja valvontatehtävät siirtyvät perustettavaan Lupa- ja valvontavirastoon. Julkisen henkilöliikenteen tehtävät siirtyvät Traficomiin.

10
elinvoimakeskusta,
18 toimipaikkaa

Elinvoimakeskusten tehtäviä

Maaseutu

Maa- ja puutarhatalous, maaseudun kehittäminen, kala- ja porotalous, elintarvikkeet, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus ja laatu, luonnonmukainen tuotanto, eläinten terveys ja hyvinvointi, kasvinterveys, valvonta

Maahanmuutto

Työ- ja koulutusperusteinen maahanmuutto, maahanmuuttajien kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistäminen

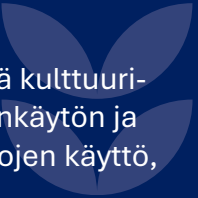
Liikenne

Liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot sekä maanteiden pito

Luonnonvarat ja ympäristö

Luonnon monimuotoisuuden hyvän tilan edistäminen sekä kulttuuriympäristön hoito, vesien hyvän tilan edistäminen, alueidenkäytön ja ilmastotyön edistäminen, ympäristökasvatus, luonnonvarojen käyttö, vesitalous, patoturvallisuus

Elinkeinot ja työllisyys

Työllisyyden edistäminen, työvoiman osaaminen, yritystoiminnan kestävä kasvu, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, kansainvälistyminen ja kilpailukyky sekä energiantuotanto

Rahoitus, kehittäminen ja seuranta

Yritys- ja hankerahoitus, EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman sekä maataloustuki- ja maaseuturahaston tukien hallinnointi, alueiden kehittäminen

- Lain elinvoimakeskuksista sekä työllisyys-, hallinto- ja kehittämiskeskuksesta (KEHA) 1 §:n mukaan **elinvoimalla tarkoitetaan** ” tässä laissa kokonaisuutta, joka kuvaa alueen ja sen elinkeinotoiminnan kestävästä kasvusta ja puhtaasta siirtymästä, uudistumisesta ja kilpailukykyä sekä yrittäjyyden toimintaedellytyksiä, ruuantuotannon ja muun elinkeinotoiminnan kannattavuutta ja toimivia liikenneyhteyksiä, luonnonvarojen kestävästä käytöstä, luonnon monimuotoisuutta ja ympäristön hyvää tilaa, **huoltovarmuutta ja turvallisuutta**, työvoiman osaamista, työllisyyttä ja asukkaiden hyvinvointia sekä muita alueen vetovoimaa lisääviä tekijöitä”
- Lain 4 §:n mukaan elinvoimakeskus huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan ja käyttää sille kuuluvaa toimivaltaa siten kuin siitä tässä tai muussa laissa säädetään. Elinvoimakeskus voi kuitenkin hoitaa tehtäviä myös **useamman kuin yhden keskuksen toimialueella, jos toimialueen laajentamisella voidaan mm. varmistaa yhteiskunnan turvallisuusstrategian mukaisia elintärkeitä toimintoja**
- Elinvoimakeskusten valmius- ja varautumistehtävät perustuvat myös toimialakohtaiseen lainsäädäntöön, valmiuslakiin, yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan ja tulossopimukseen

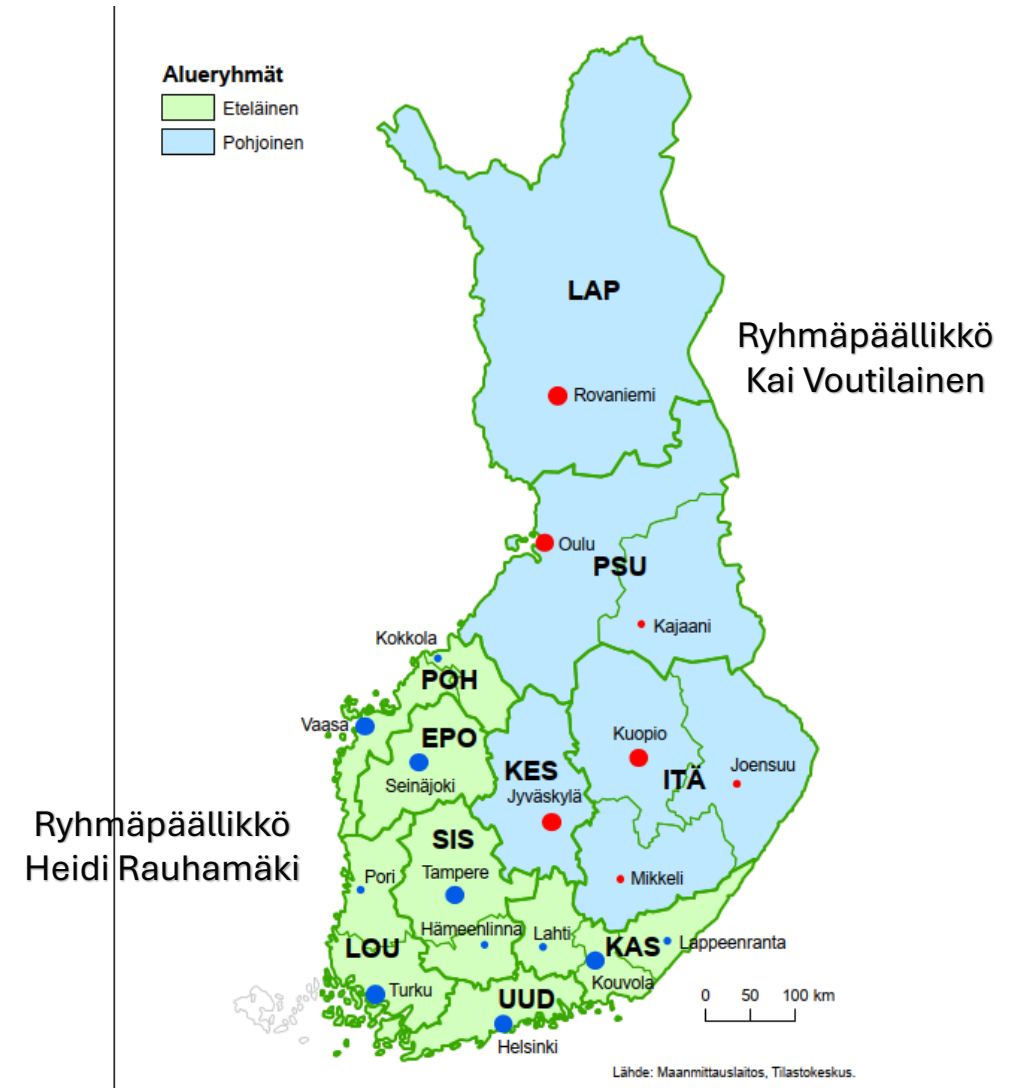
Valtakunnallinen vesihuoltoyksikkö

- Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen alaisuudessa toimiva valtakunnallinen vesihuollon valvontaa ja kehittämistä tekevä yksikkö
- Yksikön henkilöstö 31 htv
- Yksikön päällikkö (**Jyrki Lammila**), kaksi ryhmäpäällikköä, johtava lakimies, johtava talousasiantuntija, johtavia vesitalousasiantuntijoita ja vesitalousasiantuntijoita

Yhteystiedot

kirjaamo.kaakkois-suomi@elinvoimakeskus.fi

etunimi.sukunimi@elinvoimakeskus.fi

Työnjako vesihuolto -yksikön ja Lupa- ja valvontaviraston kesken

- Vesihuolto -yksikkö (Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus)
- Vesihuoltolain mukaiset tehtävät
 - Vesihuoltolain valvonta
 - Vesihuollon edistäminen ja kehittäminen
 - Vesihuollon alueelliset kehittämissuunnitelmat
 - Kehittämishankkeet
 - Avustusten myöntäminen

- Lupa- ja valvontavirasto
 - Vesienhoito
 - Pohjavesialueiden rajaukset
 - Vedenlaadun seuranta
 - Pohjaveden suojelu (ympäristönsuojelulaki)
 - Vedenoton valvonta (vesilaki)
 - Jätevedenpuhdistamoiden valvonta

- Terveysturvallisuuslain mukaiset tehtävät
- Haja-asutuksen vesihuolto
- Hulevesiasiat

Vesihuoltolain määritelmiä (vuoden 2026 alusta)

Vesihuoltolaitoksella tarkoitetaan laitosta, joka huolehtii yhdyskunnan vesihuollosta, ja:

a) toimittaa vettä talousvetenä käytettäväksi vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilön tarpeisiin; taikka

b) vastaanottaa jätevettä vähintään 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai vähintään 50 henkilöltä;

Tätä lakia sovelletaan asutuksen vesihuoltoon sekä, jollei toisin säädetä, asutukseen vesihuollon kannalta rinnastuvan elinkeino- ja vapaa-ajantoiminnan vesihuoltoon.

Huom!

- Elinvoimakeskus valvovana viranomaisena valvoo kuntien ja vesihuoltolaitosten velvoitteita
- Eläintilojen vesihuolto ei lähtökohtaisesti kuulu vesihuoltolain soveltamisalaan. Tällöin vesihuolto perustuu laitoksen ja tilan välisiin sopimuksiin

Valmiuslaki

- Valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksiin
- Valmiuslain 44 § **Vedenhankinnan turvaaminen**

” Yhdyskuntien vesihuollon turvaamiseksi poikkeusoloissa maa- ja metsätalousministeriö voi päätöksellään velvoittaa vesihuoltolaitoksen toimittamaan tai luovuttamaan vettä oman toiminta-alueensa ulkopuolisen vedentarpeen tyydyttämiseksi sekä päätöksellään muuttaa vesilakiin ([587/2011](#)) tai sen nojalla myönnettyyn lupaan perustuvaa vedenotto-oikeutta, jos se on välttämätöntä kunnan tai suurehkon kuluttajajoukon vedensaannin turvaamiseksi tai muutoin yleiseltä kannalta merkittävän vesihuoltolaitoksen toiminnan turvaamiseksi taikka muusta näihin verrattavasta painavasta syystä.”
- Alkutuotantoon liittyviä lisätoimivaltuuksia valmiuslain 31 §:ssä **Maatilatalouden alkutuotannon ohjaaminen ja säännöstely**
- Valmiuslain kokonaisuudistus meneillään

Maatilojen vesihuollon varautuminen infovideo

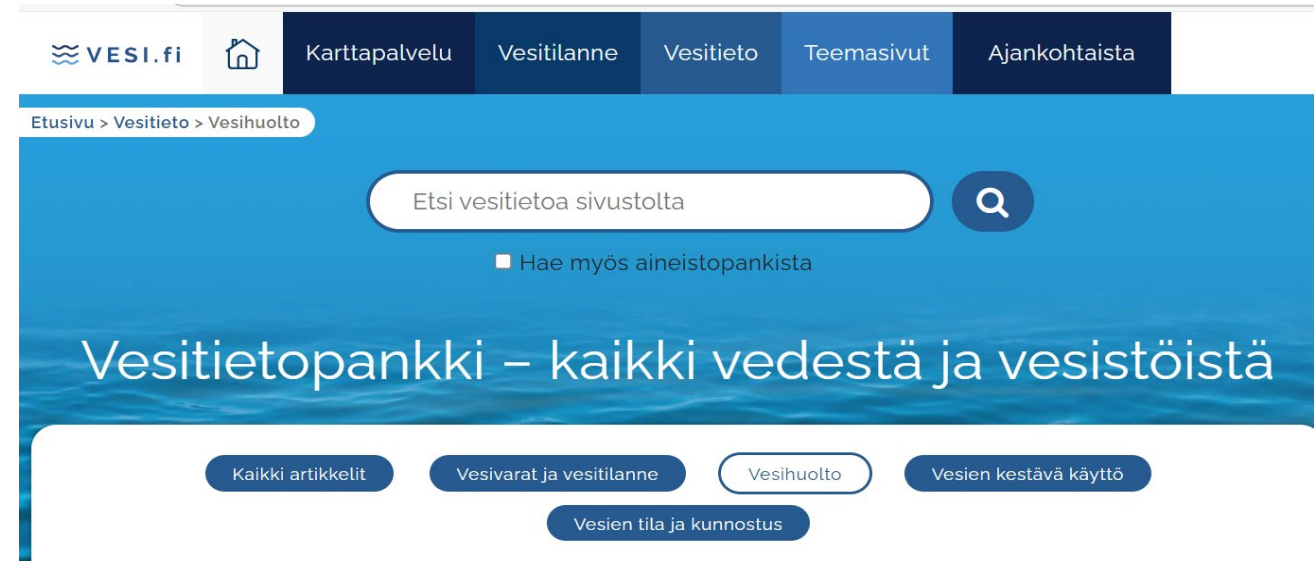
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on toteuttanut infovideon tukemaan maatiloja vesihuollon häiriötilanteisiin varautumisessa
- Video tuo esille vesihuollon häiriötilanteiden aiheuttamia ongelmia ja mahdollisia vaikutuksia maaseudun eri toimijoille sekä keinoja varautua häiriötilanteisiin
- Video on suunnattu maaseudulla vesihuoltopalveluja tuottaville vesilaitoksille ja laitosten palveluja käyttäville asiakkaille
- Linkki videoon:

<https://www.youtube.com/watch?v=ui7HeBs7isQ>

Kannattaa tutustua!

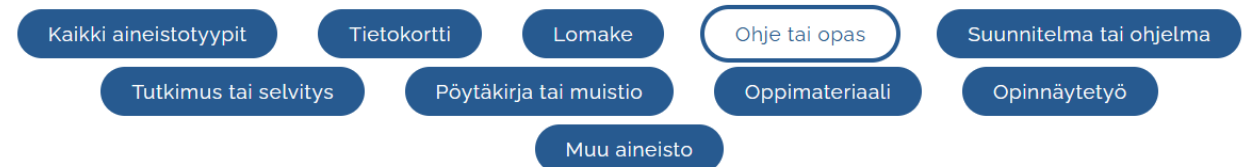
Vesi.fi –sivusto

- <https://vesi.fi/aineistopankki/>
- Laaja vesiaiheinen tietovarasto
- Sisältö palvelee sekä alan asiantuntijoita että kaikkia vesiasioista kiinnostuneita
- Aineistopankista löytyy mm. oppaita, tutkimuksia ja tietokortteja aihealueittaan jaoteltuna:
 - Vesitilanne ja vesivarat
 - **Vesihuolto**
 - Vesien kestävä käyttö
 - Vesien tila ja kunnostus

Vesiaiaineistopankki, vesihuolto

Suodata sisältöjä aineistotyyppin mukaan

Loppuun konkreettisia nostoja

- Kunkin toimijan lähtökohta on olla selvillä nykytilanteesta ja siihen liittyvistä riskeistä osana toiminnan jatkuvuuden hallintaa
 - Esimerkiksi paljonko vettä tarvitsee ja mihin, kuinka monta tuntia pärjää ilman yms.
 - Onko tila runkolinjan päässä vai sellaisessa osassa verkostoa, johon vettä voi syöttää eri suunnista
 - Onko valmiina liitântä, jonka kautta painevettä voi syöttää
 - Onko häiriötilanteiden veden saannista keskusteltu ja sovittu veden toimittajan kanssa
 - Mikäli tila on vesihuoltolaitoksen verkoston piirissä, suositeltavaa tilata laitoksen häiriötiedotteet, jos sellainen palvelu on. Tai oltava muuten tietoinen, mistä saa tiedot häiriöistä

Konkreettisia nostoja

- Pohdinnan/riskien arvioinnin voi aloittaa pienistä häiriöistä ja mennä kohti laajempaa katastrofia. Mitä otettava huomioon?
- Olenko varautunut vedensaannin lisäksi riittävästi esim. sähkökatkoihin, kyberhäiriöihin, mahdollisiin vaikuttamisyrityksiin yms.
- Vaikuttaako ilmastonmuutos, sään ääri-ilmiöt yms.
- Koulutus ja harjoittelu, varautumisosaaamisen kehittäminen. Olenko jo mestari vai tarvitsenko lisää?
- Oma vastuu. Sitä et voi ulkoistaa!

KIITOS!

tapani.rossi@elinvoimakeskus.fi

0295 038 278

